

The 5th International Scientific Conference
of the University of Latvia
Dedicated to the 95th Anniversary of the
Faculty of Law of the University of Latvia

Jurisprudence and Culture: Past Lessons and Future Challenges

10–11 November, 2014

Latvijas Universitātes 5. starptautiskā
zinātniskā konference, veltīta Latvijas Universitātes
Juridiskās fakultātes 95. gadadienai

Jurisprudence un kultūra: pagātnes mācības un nākotnes izaicinājumi

2014. gada 10.–11. novembris

This publication presents a collection of research papers in conjunction with the 5th International Scientific Conference of the Faculty of Law of the University of Latvia “Jurisprudence and Culture: Past Lessons and Future Challenges”. Riga, 10–11 November, 2014. 672 pages.

Editorial Board

Chairperson: Prof. *Dr. habil. iur.* Kalvis Torgāns, University of Latvia, Latvia

Vice-Chairperson: Doc. *Dr. iur.* Jānis Pleps, University of Latvia, Latvia

Prof. Carlo Amatucci, *University of Naples “Federico II”*, Italy

Prof. Gracienne Lauwers, *University of Antwerp*, Belgium

Prof. Arne Mavčič, *European Law School in Nova Gorica*, Slovenia

Prof. Sasho Georgiev Penov, *Sofia University*, Bulgaria

Lect. *Dr. iur.* Krzysztof Prokop, *University of Bialystok*, Poland

Assoc. Prof. *Dr. iur.* Lali Papiashvili, *Tbilisi State University*, Georgia

Assoc. Prof. Timour Sysouev, *Belarusian State University*, Belarus

Assoc. Prof. *Dr. iur.* Christoph Ulrich Schewe, *DAAD, University of Latvia*, Latvia

Assoc. Prof. Karin Sein, *University of Tartu*, Estonia

Assoc. Prof. Vaidotas A. Vaičaitis, *Vilnius University*, Lithuania

Dr. iur. Jiří Valdhan, *Masaryk University*, Czech Republic

PhD Yanka Teneva Tyankova, *University of Veliko Turnovo*, Bulgaria

Prof. *Dr. iur.* Jānis Rozenfelds, *University of Latvia*, Latvia

Prof. *Dr. iur.* Ilma Čepāne, *University of Latvia*, Latvia

Prof. *Dr. iur.* Kristīne Strada-Rozenberga, *University of Latvia*, Latvia

Prof. *Dr. iur.* Ārija Meikališa, *University of Latvia*, Latvia

Prof. *Dr. iur.* Valentija Liholaja, *University of Latvia*, Latvia

Prof. *Dr. iur.* Uldis Krastiņš, *University of Latvia*, Latvia

Prof. *Dr. iur.* Daiga Rezevska, *University of Latvia*, Latvia

Prof. *Dr. iur.* Sanita Osipova, *University of Latvia*, Latvia

Prof. *Dr. iur.* Jānis Lazdiņš, *University of Latvia*, Latvia

Prof. *Dr. iur.* Jautrīte Briede, *University of Latvia*, Latvia

Prof. *Dr. iur.* Ringolds Balodis, *University of Latvia*, Latvia

Prof. *Dr. iur.* Juris Bojārs, *University of Latvia*, Latvia

Assoc. Prof. *Dr. iur.* Jānis Kārklīšs, *University of Latvia*, Latvia

Assoc. Prof. *Dr. iur.* Anita Rodiņa, *University of Latvia*, Latvia

Assoc. Prof. *Dr. iur.* Annija Kārklīņa, *University of Latvia*, Latvia

Assoc. Prof. *Dr. iur.* Artūrs Kučs, *University of Latvia*, Latvia

Assoc. Prof. *Dr. iur.* Kristīne Dupate, *University of Latvia*, Latvia

Assoc. Prof. *Dr. iur.* Kaspars Balodis, *University of Latvia*, Latvia

Assoc. Prof. *Dr. iur.* Jānis Neimanis, *University of Latvia*, Latvia

All contributions have been double-blind peer reviewed.

Layout: Andra Liepiņa, Ieva Tiltiņa

English language editor: Andra Damberga

Latvian language editor: Gita Bērziņa

© University of Latvia, 2014

ISBN 978-9984-45-892-2

Šajā krājumā ir apkopoti Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes 5. starptautiskās zinātniskās konferences "Jurisprudence un kultūra: pagātnes mācības un nākotnes izaicinājumi" raksti. Rīga, 2014. gada 10.–11. novembris. 672 lpp.

Redkolēģija

Priekšsēdētājs: Prof. *Dr. habil. iur.* Kalvis Torgāns, Latvijas Universitāte, Latvija

Priekšsēdētāja vietnieks: Doc. *Dr. iur.* Jānis Pleps, Latvijas Universitāte, Latvija

Prof. *Carlo Amatucci*, Neapoles Frīdriha II universitāte, Itālija

Prof. *Gracienne Lauwers*, Antverpenes Universitāte, Beļģija

Prof. *Arne Mavčič*, Nova Gorica Eiropas Tiesību skola, Slovēnija

Prof. *Sasho Georgiev Penov*, Sofijas Universitāte, Bulgārija

Lekt. *Dr. iur. Krzysztof Prokop*, Belastokas Universitāte, Polija

Asoc. prof. *Dr. iur. Lali Papiashvili*, Tbilisi Valsts universitāte, Gruzija

Asoc. prof. *Timour Sysouev*, Baltkrievijas Valsts universitāte, Baltkrievija

Asoc. prof. *Dr. iur. Christoph Ulrich Schewe*, DAAD, Latvijas Universitāte, Latvija

Asoc. prof. *Karin Sein*, Tartu Universitāte, Igaunija

Asoc. prof. *Vaidotas A. Vaičaitis*, Viļņas Universitāte, Lietuva

*Dr. iur. Jiří Valdhan*s, Masarika Universitāte, Čehija

PhD *Yanka Teneva Tyankova*, Veliko Turnovo universitāte, Bulgārija

Prof. *Dr. iur.* Jānis Rozenfelds, Latvijas Universitāte, Latvija

Prof. *Dr. iur.* Ilma Čepāne, Latvijas Universitāte, Latvija

Prof. *Dr. iur.* Kristīne Strada-Rozenberga, Latvijas Universitāte, Latvija

Prof. *Dr. iur.* Ārija Meikališa, Latvijas Universitāte, Latvija

Prof. *Dr. iur.* Valentija Liholaja, Latvijas Universitāte, Latvija

Prof. *Dr. iur.* Uldis Krastiņš, Latvijas Universitāte, Latvija

Prof. *Dr. iur.* Daiga Rezevska, Latvijas Universitāte, Latvija

Prof. *Dr. iur.* Sanita Osipova, Latvijas Universitāte, Latvija

Prof. *Dr. iur.* Jānis Lazdiņš, Latvijas Universitāte, Latvija

Prof. *Dr. iur.* Jautrīte Briede, Latvijas Universitāte, Latvija

Prof. *Dr. iur.* Ringolds Balodis, Latvijas Universitāte, Latvija

Prof. *Dr. iur.* Juris Bojārs, Latvijas Universitāte, Latvija

Asoc. prof. *Dr. iur.* Jānis Kārklīņš, Latvijas Universitāte, Latvija

Asoc. prof. *Dr. iur.* Anita Rodiņa, Latvijas Universitāte, Latvija

Asoc. prof. *Dr. iur.* Annija Kārklīņa, Latvijas Universitāte, Latvija

Asoc. prof. *Dr. iur.* Artūrs Kučs, Latvijas Universitāte, Latvija

Asoc. prof. *Dr. iur.* Kristīne Dupate, Latvijas Universitāte, Latvija

Asoc. prof. *Dr. iur.* Kaspars Balodis, Latvijas Universitāte, Latvija

Asoc. prof. *Dr. iur.* Jānis Neimanis, Latvijas Universitāte, Latvija

Visi raksti ir divreiz anonīmi recenzēti.

Maketētājas Andra Liepiņa, Ieva Tiltiņa

Angļu valodas redaktore Andra Damberga

Latviešu valodas redaktore Gita Bērziņa

Anita Rodiņa, Dr. iur.

University of Latvia, Latvia, Assoc. Prof. / Latvijas Universitāte, Latvija, asoc. prof.

JURIDISKĀ ZINĀTNE UN SATVERSMES TIESAS PROCESS

LEGAL SCIENCE AND THE PROCEDURE OF THE CONSTITUTIONAL COURT

Mums visiem kopā ir jādara tā, lai zinātne un izglītības sistēma būtu mūsu tautsaimniecības attīstības pamats. Es tiešām neredzu citu ceļu, kā sakārtot mūsu ražošanu, kā sakārtot mūsu dzīvi laukos, kā sakārtot tautsaimniecību, kā tikai zinātni, jo mēs esam maza valsts, mums nav naftas vai kā cita, mums ir tikai mūsu galvas.¹

Summary

The article examines the role and significance of legal science in the procedure before the Constitutional Court, focusing upon two major sets of issues: determining the jurisdiction of the Constitutional Court and analysis of the issues in the procedure of the Constitutional Court, emphasizing the role of a scholar in the process. It is concluded that the legislator, in fulfilling the obligation entrusted by the constitutional legislator to define the jurisdiction of the Constitutional Court, is obliged to abide by the principles that follow from the *Satversme* and establish the essence of the Constitutional Court, respecting the theory of constitutional control, procedural regulation and by meticulously assessing expediency. It is underscored in the article that the cooperation of the Constitutional Court with researchers in the stage of initiating a case is necessary not only for fulfilling the educational and informative function by explaining the adopted decisions – the cooperation is also necessary to continue the analysis of a controversial practice and help to maintain a high public trust in the Constitutional Court. The analysis of the work implemented by the members of the Faculty of Law leads to the conclusion: even though international achievements are decisive in the evaluation of a researcher's scientific work, national level studies are the ones needed for promoting the understanding of legal institutions in Latvia. It is emphasized in the article that the greatest contribution to the development of the institution of constitutional court would stem from the analysis of the rulings by the Constitutional Court, in abstraction from the parties' arguments, interests and influence, i.e., a systemic analysis. Solely an independent researcher has no other interests, except an abstract, systemic or scientific interest. The state acutely needs an analysis of the rulings by the Constitutional Court conducted by an independent researcher.

Keywords: Jurisdiction of the Constitutional Court, application, constitutional complaint, researcher, cooperation between court and scholar.

Atslēgvārdi: Satversmes tiesas kompetence, pieteikums, konstitucionālā sūdzība, zinātnieki, tiesas un zinātnieka sadarbība.

---

¹ Latvijas Republikas Ministru prezidentes Laimdotas Straujumas uzruna. Zinātnes Vēstnesis, 2014. 22. aprīlis, Nr. 8 (466).

Ievads

Satversmes tiesā, skatot tās kompetencē esošus jautājumus jeb risinot strīdus, tiek izšķirti būtiski valsts un sabiedrības dzīves jautājumi. Tiesas spriešanas kvalitāti Satversmes tiesā noteic vairāki aspekti. Tā ir atkarīga no Satversmes tiesas tiesnešu sastāva, kā arī no tiesā strādājošā atbalsta personāla profesionalitātes. Tāpat liela nozīme un ietekme šā procesa realizācijā var būt un ir zinātnei un zinātniekiem.²

Latvijas Universitātes Juridiskā fakultāte daudzus gadus ir bijusi vienīgā, tagad tā ir viena no vairākām augstākās izglītības institūcijām, kurā tiek kaldināti jaunie juristi un veikts zinātniskais darbs. Ņemot vērā, ka starptautiskā konference *Juridiskā izglītība un kultūra: pagātnes mācības un nākotnes izaicinājumi* ir veltīta Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes 95. gadadienai, šai rakstā, ņemot vērā šīs dienas aktualitātes, aplūkota juridiskās zinātnes loma un nozīme Satversmes tiesas procesā, uzmanību veltot diviem lieliem jautājumu blokiem: Satversmes tiesas kompetences noteikšanai un Satversmes tiesas procesa jautājumu analīzei, akcentējot zinātnieka nozīmi šajā procesā. Pēc būtības pētniecības apjoms sasaucas ar A. S. Svītu (*A. S. Sweet*) konstatēto, ka konstitucionālās kontroles procesu noteic trīs spēlētāji: strīdnieki (prāvnieki), tiesneši un zinātnieki.³

Satversmes tiesas kompetence un juridiskā zinātne

Viena no mūsdienu konstitucionālisma raksturīgākām iezīmēm ir konstitucionālās kontroles esamība, ar šo kontroli tiek nodrošināta konstitūcijas aizsardzība. Lai arī 20. gadsimta 90. gados, kad tika veidota Satversmes tiesa, vērā tika ņemta vairāku citu valstu pieredze un nav noslēpums, ka dominēja tendence pārņemt visu, kas ir Rietumvalstīs, nozīmīgākais Satversmes tiesas teorētiskais balsts ir gan konstitucionālās kontroles pamatprincipi, gan arī Eiropas konstitucionālās kontroles modeļa pamatpazīmes.⁴ Autores ieskatā ļoti liela loma un nozīme Satversmes tiesas konstitucionālā un tiesiskā regulējuma izstrādē un veidošanā bija tā laika Saeimas deputātam un pēc tam ilggadējam Satversmes tiesas priekšsēdētājam tiesību zinātņu doktoram profesoram A. Endziņam. Pateicoties profesora A. Endziņa fundamentālajām zināšanām šajā jomā, kas novērtētas arī Eiropas Padomes tā sauktajā Venēcijas Komisijā,⁵ Latvijā ir izstrādāts optimāls Satversmes tiesas modelis, kas ideālistiski (institucionālā izpratnē) atbilst Eiropas konstitucionālās kontroles modelim.

² Šajā darbā jēdziens "zinātnieks" tiek lietots, gan ņemot vērā Zinātniskās darbības likuma 5. pantā iekļauto zinātnieka skaidrojumu – [z]inātnieks ir fiziskā persona, kura veic zinātnisko darbību un kura šajā likumā noteiktajā kārtībā ieguvusi zinātnisko kvalifikāciju, gan arī plašāku šā jēdziena tvērumu, ar to saprotot ikvienu personu, kura veic pētniecību, bet nav ieguvusi zinātnisko kvalifikāciju (doktora grādu). Zinātniskās darbības likums: Latvijas Republikas likums. Latvijas Vēstnesis, 2005. 5. maijs, Nr. 70 (3228).

³ Sweet A. S. *Governing with Judges. Constitutional Politics in Europe*. Oxford: Oxford University Press, 2000, p. 139.

⁴ Kelsen H. *General Theory of Law and State*. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press, 1945; Kelsen H. *Introduction to the Problems of Legal Theory*. Oxford: Clarendon Press, 2002.

⁵ For democracy through law – The Venice Commission of the Council of Europe. Pieejams: http://www.venice.coe.int/WebForms/pages/?p=01_Presentation [aplūkots 2014. gada 27. jūnijā].

Satversmes tiesas kompetenci, izņemot vienu Satversmes tiesā skatāmu lietu kategoriju, atbilstoši Satversmes 85. pantam noteic likumdevējs.⁶ Ņemot vērā, ka pēc būtības Satversmes tiesas kompetencē ir viena veida lietu izskatīšana pretstatā teorētiskām iespējām,⁷ vienmēr liels izaicinājums ikvienam likumdevējam būs Satversmes tiesas kompetences iespējamā paplašināšana. Un tieši šajā aspektā var izpausties kā zinātnes loma, tā arī individuāli zinātnieku ietekme, jo politiski neieinteresēts zinātnieks var palīdzēt likumdevējam izšķirt visus par un pret, pieņemot izšķirīgu lēmumu Satversmes tiesas kompetences jautājuma risināšanā. Tai pašā laikā jāatzīst, ka vienīgi ļoti liels ideālists var iedomāties, ka politiķi savas domas mainīs tikai tādēļ, ka viens zinātnieks būs kritizējis kādu politiķu ieceri. Taču, redzot, ka likumdevējs vēlas spert soli nepareizā virzienā, zinātnieka uzdevums ir paust savu viedokli. Piemēram, laikā, kad aktuāla bija Latvijas–Krievijas robežlīguma noslēgšana un politiķiem radās doma uzticēt Satversmes tiesai īpašu funkciju ar īpašu likumu, Saeimā tomēr atradās dzirdīgas ausis, kas ieklausījās zinātnieku teiktajā.⁸ Pēdējā sasaukuma Saeimas (jeb 11. Saeimas) pieredze liecina, ka, izšķirot nozīmīgus jautājumus saistībā ar Satversmes tiesu, tiek uzklauts ne tikai Satversmes tiesas, bet arī zinātnieku viedoklis. Piemēram, izlemjot jautājumu, kurai institūcijai jālemj par Satversmes tiesas tiesneša izdošanu kriminālvajāšanai, tika uzklauti gan kriminālprocesa, gan konstitucionālo tiesību lietpratēji.⁹ Saeimas sežu stenogrammas un likumprojekta anotācija liecina, ka konsultācijas notikušas ar tiesību zinātniekiem, izstrādājot un pieņemot grozījumus Satversmes 85. pantā attiecībā uz tiesnešu apstiprināšanas procedūru.¹⁰ Arī Tieslietu ministrijas sagatavotos un Saeimā iesniegtos grozījumus likumos, tai skaitā arī Satversmes tiesas likumā, kas izstrādāti, ņemot vērā pilsoņu kolektīvo iesniegumu *Atbildība par Saeimas deputāta zvēresta laušanu*, un kas paredz Satversmes tiesu iesaistīt impīčmenta procedūrā, Saeimas Juridiskā komisija ir vērtējusi, uzklautot konstitucionālo tiesību ekspertu viedokļus.¹¹

⁶ Sīkāk sk.: Rodiņa A., Spale A. Satversmes 85. panta komentārs. No: Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VI Tiesa. VII nodaļa. Valsts kontrole. Autoru kolektīvs prof. R. Baloža zinātniskā vadībā. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2013, 119.–152. lpp.

⁷ Par konstitucionālotiesu kompetenci sk.: Schwartz H. *The Struggle for Constitutional Justice in Post-Communist Europe*. Chicago and London: The University of Chicago Press, 2000, p. 24–25.

⁸ Sloga G. Juristi neatbalsta ST funkciju maiņu. *Diena*, 2006. 18. oktobris, Nr. 243 (4683); Rodiņa A. Latvijas–Krievijas robežlīgums: vai to var vērtēt Satversmes tiesa. *Jurista Vārds*, 2005. 14. jūnijs, Nr. 22 (377).

⁹ Latvijas Republikas 11. Saeimas rudens sesijas sestā sēde 2011. gada 3. novembrī. Pieejams: http://www.saeima.lv/lv/transcripts/view/88#LM0036_0101 [aplūkots 2014. gada 26. jūnijā].

¹⁰ Latvijas Republikas 11. Saeimas pavasara sesijas desmitā sēde 2013. gada 30. maijā. Pieejams: <http://titania.saeima.lv/LIVS11/saeimalivs11.nsf/0/9235B41F4295DDBDC2257B80003C9FEA?OpenDocument> [aplūkots 2014. gada 26. jūnijā]; Likumprojekta “Grozījumi Latvijas Republikas Satversmē” anotācija. Pieejams: <http://titania.saeima.lv/LIVS11/SaeimaLIVS11.nsf/0/4AFE69771846E1CEC2257B6D00223F6B?OpenDocument> [aplūkots 2014. gada 26. jūnijā].

¹¹ Juridiskā komisija vērtēs Tieslietu ministrijas priekšlikumus regulējumam par Saeimas deputāta zvēresta laušanu. Pieejams: <http://saeima.lv/lv/aktualitates/saeimas-zinas/21808-juridiska-komisija-vertes-tieslietu-ministrijas-priekslikumus-regulejumam-par-saeimas-deputata-zvere> [aplūkots 2014. gada 26. jūnijā]; Latvijas Republikas 11. Saeimas Juridiskās komisijas 2014. gada 4. februāra sēdes protokols Nr. 238. Pieejams: <http://titania.saeima.lv/livs/saeimasnotikumi.nsf/0/9791B9B198B7C46AC2257C7000343B5A?OpenDocument&prevCat=11> [Juridisk%C4%81%20komisija [aplūkots 2014. gada 26. jūnijā].

Ņemot vērā gan jau norādīto Tieslietu ministrijas priekšlikumu, gan arī konceptuālus, bet ne precīzus priekšlikumus piešķirt Valsts prezidentam *a priori* iniciatīvas tiesības, ko var rast Valsts prezidenta Konstitucionālo tiesību komisijas viedokli *Par Valsts prezidenta funkcijām*¹² un *Par Latvijas valsts konstitucionālajiem pamatiem un neaizskaramo kodolu*,¹³ un konferencēs apspriestās tā sauktās pilnās konstitucionālās sūdzības iespējas arī Satversmes tiesā, jautājums par Satversmes tiesas kompetenci var kļūt aktuāls arī tuvākā nākotnē. Autore jau starptautiskā zinātniskā konferencē *Konstitucionālās tiesas kompetence: robežas un paplašināšanas iespējas*, kas norisinājās 2013. gada 26. un 27. septembrī Rīgā,¹⁴ ir izteikusi viedokli, ka likumdevējam, domājot par iespējamo Satversmes tiesas kompetences paplašināšanu, būtu jāievēro vairāki principi jeb noteikumi.¹⁵

1. Valsts konstitucionālais regulējums kopumā jeb Satversme ir jāuzlūko kā viens veselums.¹⁶ Tas nozīmē, ka Satversmes tiesas kompetence ir jāveido, samērojot to ar citām Satversmes normām. Satversmes tiesas kā vienas no konstitucionālām institūcijām funkciju apjomam ir jābūt tādām, kas nerada pretrunas citu konstitucionālo institūciju funkciju īstenošanā vai neizjauc tās.
2. Veidojot Satversmes tiesas kompetenci, jārespektē Satversmes tiesas uzdevums un būtība – ne tikai kā konstitucionālas, bet arī kā tiesu institūcijas daba un raksturs.¹⁷ It īpaši būtu paturama prātā atziņa, ka Satversmes tiesa nevis konsultē, bet risina strīdus.
3. Satversmes tiesas kompetence ir jāveido, ievērojot atziņas, kuras ir attīstītas konstitucionālās kontroles teorijā.
4. Nosakot Satversmes tiesas kompetenci, jāņem vērā tiesas skaitliskais sastāvs: ir jāsaprot, vai izvēlētais tiesnešu skaits var tikt galā ar tam uzticētajiem pienākumiem.
5. Kompetences veidošana iet roku rokā arī ar procesuālo regulējumu – jāraugās, vai paredzot noteiktu kompetenci, ir noteikts atbilstošs process, kādā ir jāskata lietas.
6. Jāvērtē arī lietderība – saņemot ļoti pārliecinošu atbildi uz jautājumu – vai tas patiesi ir nepieciešams. Citu valstu pieredze ir jāuzklausa, bet tā ir arī jāizvērtē – un jāizvērtē ļoti piesardzīgi: kas der vienam, var nederēt otram. Tā saucamā

¹² Par Valsts prezidenta funkcijām Latvijas parlamentārās demokrātijas sistēmas ietvaros. No: Valsts prezidenta Konstitucionālo tiesību komisija. Viedokļi: 2008–2011. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011, 160. lpp.

¹³ Konstitucionālo tiesību komisija. Viedoklis. Par Latvijas valsts konstitucionālajiem pamatiem un neaizskaramo Satversmes kodolu, 120. lpp. Pieejams: http://www.president.lv/images/modules/items/PDF/17092012_Viedoklis_2.pdf

¹⁴ Dubava I. Vai ir jāpaplašina Satversmes tiesas kompetence. Jurista Vārds, 2013. 15. oktobris, Nr. 42 (793).

¹⁵ Autores runa norādītajā konferencē ir iesniegta publicēšanai Satversmes tiesas rakstu krājumā.

¹⁶ Par Civilprocesa likuma 82. panta piektās daļas un 453. panta otrās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. un 92. pantam: Satversmes tiesas 2003. gada 27. jūnija spriedums lietā Nr. 2003-04-01. Latvijas Vēstnesis, 2003. 1. jūlijs, Nr. 97 (2862), secinājumu daļas 1.1. punkts.

¹⁷ Par likuma "Par valsts budžetu 2011. gadam" apakšprogrammas 23.00.00 atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. pantam: Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2012. gada 3. februāra spriedums lietā Nr. 2011-11-01. Latvijas Vēstnesis, 2012. 7. februāris, Nr. 21 (4624), secinājumu daļas 11.1. punkts.

“aizņemšanās”, kas ir populāra arī publiskajās tiesībās, ir pieņemama un nepieciešama, bet saprātīgā un pamatojamā apmērā.

7. Un, visbeidzot, Satversmes tiesas kompetenci nedrīkst veidot, balstoties uz kauzistiku. Citiem vārdiem sakot – Satversmes tiesas kompetenci nevar veidot, lai risinātu konkrētajā brīdī pirmšķietami neatrisināmu strīdu.

Pieteicējs, Satversmes tiesa, zinātnieks: pieteikuma sagatavošana, iesniegšana un izskatīšana Satversmes tiesā

Ikvienam pieteicējam, kurš iesniedz pieteikumu Satversmes tiesā, ir konkrētas (subjektīvas) intereses, kuru apmierināšanai ir izvēlēta Satversmes tiesa.¹⁸ Vēršoties Satversmes tiesā, pieteicējs visupirms vēlas, lai tiktu ierosināta lieta un pēc tam taisīts labvēlīgs Satversmes tiesas spriedums. Satversmes tiesā ierosināto lietu statistika liecina, ka izteikti dominē tās lietas, kas ir ierosinātas pēc iesniegtajām konstitucionālajām sūdzībām: 2011. gadā no 21 ierosinātas lietas 12 ir ierosinātas pēc fizisko un juridisko personu saņemtajām konstitucionālajām sūdzībām,¹⁹ 2012. gadā 16 lietas no kopā 26 ierosinātām lietām²⁰ un 2013. gadā 13 no 21 ierosinātas lietas.²¹ Taču ierosināto lietu skaits neliecina par Satversmes tiesā iesniegto pieteikumu skaitu, jo personas ik gadu tiesā iesniedz vairākus simtus konstitucionālo sūdzību. Tas nozīmē, ka tikai retajam izdodas sasniegt mērķi – panākt lietas ierosināšanu. Kopumā aplūkojot statistiku par tām konstitucionālajām sūdzībām, kas iesniegtas no 2001. gada 1. jūlija (laiks, kad ieviests konstitucionālās sūdzības institūts) līdz 2014. gada aprīlim, secināms, ka veiksmīgi ir bijuši tikai 4,8% visu fizisko personu pieteikumu.²² Jāatzīst, ka šāda statistika neatpoguļo neko jaunu un nezināmu: pieteikumu atbīrums visās konstitucionālajās tiesās ir ievērojams. Kā visai poētiski norādījis bijušais Bulgārijas Konstitucionālās tiesas priekšsēdētājs E. Tančevs, tad konstitucionālās tiesas valstīs, kurās pastāv konstitucionālā sūdzība, kļūst par “pažēlošanās jeb bēdu māju” (*house of sorrow*).²³ Un, tā kā lielais vairums pieteikumu tiek atzīti par neatbilstošiem likumā noteiktajām prasībām, tad šīs “bēdas” konstitucionālajā tiesā tikai palielinās.

¹⁸ Sikāk sk.: Rodiņa A. Konstitucionālās sūdzības teorija un prakse Latvijā. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2009, 33.–38. lpp.

¹⁹ Pārskats par Satversmes tiesas darbu 2011. gadā, 2. punkts. Pieejams: http://www.satv.ties.gov.lv/user/uploads/ST_gada_parskats_2011_.pdf [aplūkots 2014. gada 1. jūlijā].

²⁰ Pārskats par Satversmes tiesas darbu 2012. gadā, 2. punkts. Pieejams: http://www.satv.ties.gov.lv/upload/Parskats%20ST_2012.pdf [aplūkots 2014. gada 1. jūlijā].

²¹ Pārskats par Satversmes tiesas darbu 2013. gadā, 2. punkts. Pieejams: http://www.satv.ties.gov.lv/upload/Parskats_2013.pdf [aplūkots 2014. gada 1. jūlijā].

²² Statistika (nav publicēts, pieejams Satversmes tiesā).

²³ Tanchev E. Theoretical and Practical Issues of Direct and Indirect Citizens Access to the Constitutional Court in Bulgarian and Comparative Prospective. In: Теоретические и практические аспекты, связанные с индивидуальной конституционной жалобой в европейской модели конституционного правосудия. Минск: Конституционный Суд Республики Беларусь, 2010, с. 73.

Satversmes tiesas likumam atbilstošu konstitucionālo sūdzību sagatavot nav vienkārši, un to izdarīt nav iespējams, izlasot Satversmes tiesas likumu. Lai pieteikums būtu veiksmīgs jeb tiktu ierosināta lieta, ir jāpārzina Satversmes tiesas un Satversmes tiesas kolēģiju (rīcības sēdes) prakse,²⁴ proti, pieteicējam ir jāpārzina katra pieteikuma elementa saturs. Un loģiski rodas jautājums – kur tad meklēt un atrast skaidrojumu šiem pieteikuma (lasīt – konstitucionālās sūdzības) elementiem? Satversmes tiesas mājaslapā ir izveidota sadaļa *Personas tiesības vērsties Satversmes tiesā*, kurā pēc būtības pārrakstītas Satversmes tiesas likuma normas.²⁵ Tādēļ jāatzīst, ka, izlasot šo materiālu, persona gudrāka netaps. Rūpīgs lasītājs atziņas par to, kā veidojams pieteikums Satversmes tiesā, proti, jaunākās Satversmes tiesas atziņas, var atrast Satversmes tiesas spriedumos (piemēram, kā noteikt termiņu konstitucionālās sūdzības iesniegšanai, nepastāvot tiesību aizsardzības līdzekļiem,²⁶ kā saprast jēdzienu “reālas un efektīvas iespējas aizsargāt aizskartās pamattiesības”²⁷) un Satversmes tiesas sagatavotajos ikgadējos pārskatos.²⁸ Bet – šie Satversmes tiesas pārskati neaptver Satversmes tiesas kolēģiju un rīcības sēdes praksi lietas ierosināšanas stadijā. Taču šī stadija ir visnozīmīgākā, jo ir izšķiroša pieteikuma iesniedzējam.²⁹ Tas nozīmē, ka personai ir jāturpina izziņāt un meklēt zinātnieku raksti, pētījumi, grāmatas, tiesu prakses apkopojumi, kas attiecas uz pieteikuma sagatavošanas prasībām. Atsevišķi raksti ir atrodamī Satversmes tiesas mājaslapā.³⁰ Diemžēl jāatzīst, ka attiecībā uz lietas ierosināšanas stadiju Latvijā nav veikts daudz pētījumu. Visnotaļ atbalstāma ir Satversmes tiesas iniciatīva rīkot zinātniskus seminārus par aktualitātēm. Piemēram, 2012. gada 7. decembrī Satversmes tiesā norisinājās konstitucionālo tiesību seminārs *Lietas ierosināšana Satversmes tiesā: aktuāli*

²⁴ Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta pirmajai daļai lēmumu par lietas ierosināšanu pieņem vai nu Satversmes tiesas kolēģija, vai arī tiesneši rīcības sēdē. Satversmes tiesas likums: Latvijas Republikas likums. Latvijas Vēstnesis, 1996. 14. jūnijs, Nr. 103 (588).

²⁵ Personas tiesības vērsties Satversmes tiesā. Pieejams: <http://www.satv.tiesa.gov.lv/?lang=1&mid=17> [aplūkots 2014. gada 1. jūlijā].

²⁶ Par Civilprocesa likuma 567. panta trešās daļas, ciktāl tā neparedz zvērināta tiesu izpildītāja amata atlīdzības segšanu no valsts budžeta gadījumos, kad piedzinējs ir atbrīvots no sprieduma izpildes izdevumu samaksas, atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 107. pantam un Ministru kabineta 2011. gada 30. augusta noteikumu Nr. 670 “Noteikumi par izpildu darbību veikšanai nepieciešamo izdevumu apmēru un to maksāšanas kārtību” 8., 9., 10., 11. un 12. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 64. un 105. pantam: Satversmes tiesas 2013. gada 27. jūnija spriedums lietā Nr. 2012-22-0103. Latvijas Vēstnesis, 2013. 28. jūnijs, Nr. 123 (4929), secinājumu daļas 12. punkts; Par likuma “Par tiesu varu” 86. panta trešās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 102. pantam: Satversmes tiesas 2013. gada 10. maija spriedums lietā Nr. 2012-16-01. Latvijas Vēstnesis 2013. 13. maijs, Nr. 90 (4896), secinājumu daļas 22.–23. punkts.

²⁷ Par Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 257. panta pirmās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 105. pantam: Satversmes tiesas 2013. gada 24. oktobra spriedums lietā Nr. 2012-23-01. Latvijas Vēstnesis, 2013. 25. oktobris, Nr. 209 (5015), secinājumu daļas 14. punkts.

²⁸ Pārskati par Satversmes tiesas darbu. Pieejams: <http://www.satv.tiesa.gov.lv/?lang=1&mid=58> [aplūkots 2014. gada 1. jūlijā].

²⁹ Atteikuma juridisko pamatojuma analīzi sk.: Rodiņa A., Amoliņa D. Lēmums par atteikšanos ierosināt lietu Satversmes tiesā: teorētiskie un praktiskie aspekti. Jurista Vārds, 2013. 2. jūlijs, Nr. 26 (777).

³⁰ Raksti un runas. Pieejams: <http://www.satv.tiesa.gov.lv/?lang=1&mid=24> [aplūkots 2014. gada 1. jūlijā].

*Satversmes tiesas procesa jautājumi.*³¹ Ļoti laba prakse ir Satversmes tiesas organizēto konferenču un semināru runu publicēšana īpašos krājumos.³²

Varētu teikt, ka ar juridiskiem jautājumiem, tai skaitā ar pieteikuma sagatavošanu Satversmes tiesai, ir jānodarbojas juristiem, kuriem “jāzina viss”, kas attiecas uz pieteikuma sagatavošanu. Prakse liecina, ka ne visi juristi, tai skaitā zvērināti advokāti, pārzina Satversmes tiesas procesu. Piemēram, Satversmes tiesa ir saņēmusi pat tādu zvērināta advokāta pieteikumu, kas neatbilda nevienai Satversmes tiesas likumā noteiktai konstitucionālās sūdzības prasībai!³³ Nevar aizmirst arī Augstākās tiesas visnotaļ interesantu iesniegto pieteikumu, kas izgāja pat ārpus Satversmes tiesas kompetences.³⁴ Šādi gadījumi liecina, ka akūti ir nepieciešama zinātnieku iesaistīšanās pieteikuma elementu analizē, kā arī Satversmes tiesas pieņemto lēmumu analizē lietas ierosināšanas stadijā. Raksta autorei ar laipnu bijušā Satversmes tiesas priekšsēdētāja G. Kūtra atļauju zinātniskiem mērķiem ir bijis iespējams iepazīties ar Satversmes tiesas kolēģijas un rīcības sēdes lēmumiem un arī pieteikumiem. Ļoti cerams, ka, turpinoties labi aizsāktajai sadarbībai ar Satversmes tiesu, raksta autorei būs iespējams arī turpmāk veikt pētniecību, jo Satversmes tiesas sadarbībai ar zinātniekiem lietas ierosināšanas stadijā paveras ļoti lielas iespējas vairāku apsvērumu dēļ.

Pirmkārt, Satversmes tiesas kolēģiju (arī rīcības sēdes) lēmumu analīze ir nepieciešama tādēļ, ka negatīviem lēmumiem ir ļoti būtiskas sekas: tiek izslēgta personas pamattiesību aizsardzība nacionālā līmenī. Turklāt lēmums ir arī nepārsūdzams. Tas nozīmē, ka personai ir jābūt pietiekami labi sagatavotai, pirms vērsties Satversmes tiesā, un zinātnieks ar savu darbību var pildīt sava veida izglītojošo funkciju.

Otrkārt, pētniecības iespējas ir akūtas arī tādēļ, ka Satversmes tiesas kolēģijas un rīcības sēdes negatīvie lēmumi netiek publiskoti. Tas nozīmē, ka jaunākās Satversmes tiesas kolēģijas atziņas, kas ir izšķirošas pieteikuma iesniedzējam, netiek novadītas līdz potenciālajiem interesentiem. Piemēram, kaut vai pagaidu noregulējuma izpratne un saturs pārsvarā ir atrodami Satversmes tiesas kolēģiju vai rīcības sēdes lēmumos, kas (ar dažiem izņēmumiem) nav publiskoti. Tagadējā Satversmes tiesas priekšsēdētāja A. Laviņa intervijā norādītais par spriedumu elektroniskas datubāzes veidošanu arī nenodrošinās kolēģiju un rīcības sēdes lēmumu pieejamību.³⁵ Un tas nozīmē, ka tieši zinātnieks ar saviem pētījumiem var pildīt informācijas “novadītāja

³¹ Āboltiņa: Satversmes tiesa uzstādījusi augstu taisnīguma un tiesu varas efektivitātes standartu. Pieejams: <http://www.diena.lv/latvija/viedokli/aboltina-satversmes-tiesa-uzstadijusi-augstu-taisniguma-un-tiesu-varas-efektivitates-standartu-13982346> [aplūkots 2014. gada 30. jūnijā].

³² Piemēram, Konstitucionālās tiesas loma konstitucionālo vērtību aizsardzībā. Tiesas pieteikums Satversmes tiesai. Satversmes tiesas 2010. un 2011. gada konferenču materiālu krājums. Rīga: Latvijas Republikas Satversmes tiesa, 2013.

³³ Pieteikums Nr. 94/2013 (nav publicēts, pieejams Satversmes tiesā); Par atteikšanos ierosināt lietu: Satversmes tiesas 1. kolēģijas 2013. gada 28. maija lēmums (nav publicēts, pieejams Satversmes tiesā).

³⁴ Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2013. gada 11. februāra lēmums lietā Nr. A420577912, SA-1/2013. Jurista Vārds, 2013. 19. februāris, Nr. 7 (758); sk. arī: Senāts aptur tiesvedību nepilsoņu referendumā lietā un vērsās Satversmes tiesā. Jurista Vārds, 2013. 19. februāris, Nr. 7 (758).

³⁵ Satversmes tiesu turpmāk vadīs Aldis Laviņš. Jurista Vārds, 2014. 13. maijs, Nr. 19 (821).

funkcijas”, aizpildot to trūkumu, ko rada publiski nepieejamie kolēģijas (ričības sēdes) nolēmumi, tādējādi kopumā padarot efektīvāku Satversmes tiesas procesu.

Treškārt, zinātniska analīze ir nepieciešama arī tādēļ, lai turpinātu diskutablas prakses (kolēģijas lēmumu un Satversmes tiesas spriedumu) analīzi. Autore jau ir izteikusi savu vērtējumu par termiņa tecējuma (saistībā ar aizskāruma rašanās brīdi) skaidrojumu, kas rodams Satversmes tiesas spriedumos.³⁶ Tāpat visai diskutabls ir jautājums par to, kad uzskatīt, ka pieteikumā juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai. Piemēram, iepazīstoties ar Satversmes tiesā iesniegto pieteikumu Nr. 31/2014³⁷ un tam sekojošo 1. kolēģijas 2014. gada 7. aprīļa lēmumu par atteikšanos ierosināt lietu,³⁸ jautājums rodas par to, vai tiešām pieteikumā iekļautais juridiskais pamatojums par apstrīdēto Ministru kabineta noteikumu normu kā *ultra vires* bija tāds, kas pēc būtības līdzinās nullei, jo kolēģija secina, ka pieteikums attiecīgajā daļā neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktam.³⁹ Turklāt šajā kolēģijas lēmumā atkārtota arī vienā Satversmes tiesas spriedumā iekļautā atziņa par to, ka, izvērtējot deleģējumu, vērā jāņem ne tikai konkrētā pilnvarojošā tiesību norma, bet gan visa likuma būtība un mērķi.⁴⁰ Kolēģijas lēmumā ar sprieduma palīdzību ir formulēta nozīmīga atziņa, kas būtu jāņem vērā ikvienam potenciālajam pieteicējam. Turpinot lasīt to pašu pieteikumu, varētu diskutēt, vai pieteikumā iekļautais juridiskais pamatojums arī par apstrīdēto tiesību normu neatbilstību Satversmes 90. pantam bija tāds, lai secinātu, ka tas neatbilst jau norādītajam Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktam. Lai arī varētu piekrist, ka pieteikumā Nr. 31/2014 nebija ideālistiski iekļauts juridiskais pamatojums, kas aptvertu visu Satversmes tiesas nolēmumos atrodamo atziņu analīzi, bet – vai tas bija tāds, lai kolēģija savu negatīvo lēmumu pamatotu ar Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, nevis Satversmes tiesas likuma 20. panta 6. daļu?⁴¹

³⁶ Rodiņa A. Termiņš pieteikuma iesniegšanai Satversmes tiesā: aktuālākie jautājumi. Tiesību efektīvas piemērošanas problemātika. LU 72. zinātniskās konferences rakstu krājums. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2014, 319.–327. lpp.

³⁷ Pieteikumā apstrīdēts likuma *Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību* 2. pielikuma 2. panta 3. punkts un Ministru kabineta 2005. gada 8. novembra noteikumu Nr. 847 *Noteikumi par Latvijā kontrolējamajām narkotiskajām vielām, psihotropajām vielām un prekursoriem* 2.4. apakšpunkts jeb tiesību normas, kas ierobežo narkotisko vielu apriti un ir pamatā personas saukšanai pie kriminālatbildības.

³⁸ Pieteikums Nr. 31/2014 (nav publicēts, pieejams Satversmes tiesā); Par atteikšanos ierosināt lietu: Satversmes tiesas 2014. gada 7. aprīļa 1. kolēģijas lēmums (nav publicēts, pieejams Satversmes tiesā).

³⁹ Par atteikšanos ierosināt lietu: Satversmes tiesas 2014. gada 7. aprīļa 1. kolēģijas lēmums, 6.4. punkts (nav publicēts, pieejams Satversmes tiesā). Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkts noteic pienākumu pieteikumā iekļaut juridisko pamatojumu. Satversmes tiesas likums: Latvijas Republikas likums. Latvijas Vēstnesis, 1996. 14. jūnijs, Nr. 103 (588).

⁴⁰ Par Ministru kabineta 2007. gada 6. marta noteikumu Nr.173 “Transportlīdzekļu vadītāja kvalifikācijas iegūšanas, transportlīdzekļu vadīšanas tiesību iegūšanas un atjaunošanas kārtība un vadītāja apliecības izsniegšanas, apmaiņas un atjaunošanas kārtība” 40. punkta pirmā teikuma atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 64. pantam: Satversmes tiesas 2011. gada 11. janvāra spriedums lietā Nr. 2010-40-03. Latvijas Vēstnesis, 2011. 13. janvāris, Nr. 17 (4405), secinājumu daļas 10.4. punkts.

⁴¹ Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punkts dod tiesības atteikties ierosināt lietu, ja pieteikums neatbilst vispārējam vai speciālām pieteikuma noformēšanas prasībām, bet 20. panta

Neapšaubāmi, tiesību normas piemērošana ir sarežģīts process arī Satversmes tiesā. Ne velti A. Baraks ir norādījis, ka tas, kā tiesnesis piemēro tiesību normas, kas paredz pieeju tiesai, ir lakmusa tests tiesnesim.⁴² Un, iespējams, tieši tādēļ ir nepieciešams neatkarīgs skats no malas, ko var dot sistēmisks Satversmes tiesas prakses vērtējums. Tāpat analīze varētu veicināt vienotu Satversmes tiesas kolēģiju praksi. Autore jau iepriekš ir izteikusies, ka kolēģiju prakse lietas ierosināšanas stadijā nevar atšķirties.⁴³ Lai arī matemātika pati par sevi nepasaka neko, 2013. gadā Satversmes tiesas kolēģiju pieņemto lēmumu proporcija rāda, ka 2013. gadā 14 lietas ir ierosinājuši 1. kolēģija, bet 7 lietas – 2. kolēģija. Iespējams, ka visi “sliktie” pieteikumi ir nonākuši tieši 2. kolēģijā un tā ir tikai un vienīgi statistika, bet, iespējams, ka problēma ir skatāma savādākā griezumā.

Ceturtkārt, objektīva un neatkarīga zinātniska analīze varētu kļūdēt pēdējā laikā gan semināros, gan dažādās tikšanās reizēs dzirdētu Satversmes tiesas kolēģiju pieņemto lēmumu kritiku un neizpratni. Turklāt jāatgādina, ka lietas ierosināšanas stadijā tiek pieņemts procesuāls lēmums: ierosināt lietu vai nē. Šim procesuālajam lēmumam nav jāklūst par “it kā spriedumu”, kurā jau tiek ietverts normas konstitucionalitātes izvērtējums. Šāda funkcija kolēģijai nav deleģēta.

Piektkārt, neatkarīga zinātniska analīze var palīdzēt saglabāt augsto sabiedrības uzticību Satversmes tiesai. Satversmes tiesas priekšsēdētājs A. Laviņš ir teicis, ka tiesas reputācija ir atkarīga no tā, cik argumentēti un cik izsvērti ir Satversmes tiesas nolēmumi.⁴⁴ Lai arī var piekrist A. Laviņa teiktajam, tomēr vērā ņemamas ir arī A. Baraka atziņas, ka sabiedrības uzticību tiesām (kopumā) iespējams saglabāt, ja tiek ievēroti vairāki savstarpēji saistīti noteikumi.⁴⁵ Pirmkārt, tiesnesim ir jāzina savas tiesības un robežas. Otrkārt, tiesnesim ir jāatzīst savas kļūdas. Treškārt, rakstos un domās tiesnesim jādemonstrē pieticība un jāatsakās no augstprātības. Ceturtkārt, tiesnešiem jābūt godīgiem.

Zinātnieks un Satversmes tiesa: nākotnes perspektīvas

Maldīgs ir uzskats, ka Satversmes tiesā tiek risināti tikai un vienīgi konstitucionālo tiesību jautājumi. Strīdi, kas nonāk Satversmes tiesā, var skart pilnīgi visas juridiskās zinātnes apakšnozares, un tas nozīmē, ka ikviens zinātnieks var tikt iesaistīts Satversmes tiesas procesā. Piemēram, zinātnieks kā fiziska persona vai zinātniska institūcija kā juridiska persona Satversmes tiesas procesā var tikt iesaistīta kā

---

sestā daļa – ja konstitucionālā sūdzībā ietvertais juridiskais pamatojums ir acimredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai. Satversmes tiesas likums: Latvijas Republikas likums. Latvijas Vēstnesis, 1996. 14. jūnijs, Nr. 103 (588).

⁴² Barak A. *The Judge in a Democracy*. Princeton and Oxford: Princeton University Press, 2006, p. 192.

⁴³ Rodiņa A., Amoliņa D. Lēmums par atteikšanos ierosināt lietu Satversmes tiesā: teorētiskie un praktiskie aspekti. *Jurista Vārds*, 2013. 2. jūlijs, Nr. 26 (777).

⁴⁴ Laviņš: no šīs dienas Muižniece zaudējusi Satversmes tiesas tiesneša amatu. Pieejams: <http://nra.lv/latvija/119724-lavins-no-sis-dienas-muizniece-zaudejusi-st-tiesas-tiesnesa-amatu.htm> [aplūkots 2014. gada 26. jūnijā].

⁴⁵ Barak A. *The Judge in a Democracy*. Princeton and Oxford: Princeton University Press, 2006, p. 111–112.

pieaicinātā persona, kuras viedokļa uzklauššana var sekmēt vispusīgu un objektīvu lietas izskatīšanu.⁴⁶ Ieskiecējot Juridiskās fakultātes kā tradīcijām bagātākās augstākās izglītības iestādes juridiskās izglītības kvalitāti, Satversmes tiesas procesā kā pieaicinātās personas ir aicināti vairāki Juridiskās fakultātes mācībspēki.⁴⁷ Ņemot vērā Satversmes tiesas procesā piemēroto objektīvās izmeklēšanas principu, Satversmes tiesu sprieduma taisīšanas stadijā nesaista nedz pieteicēja, nedz arī atbildētāja un arī pieaicinātās personas viedoklis.⁴⁸ Tomēr konkrētu personu aicināšana izteikt viedokli nozīmē, ka šīs personas bauda autoritāti Satversmes tiesas acīs, un tam pamatā ir bijis arī veiktais pētnieciskais darbs.

Juridiskās fakultātes dekāne prof. K. Strada-Rozenberga ir norādījusi, ka jurista profesionālo sasniegumu lielākais novērtējums ir, ja to citē tiesas.⁴⁹ Neapšaubāmi, zinātnes atziņas ir nozīmīgas tiesību piemērošanā.⁵⁰ Un, neapšaubāmi, tieši Juridiskās fakultātes mācībspēku zinātniskā darba veikums ir arī Satversmes tiesas secinājumu pamatā. Īpaši izeļams monumentāls darbs, kas tapis nevis ar valsts atbalstu, bet gan Latvijas Universitātes atbalstu, ir Satversmes komentāri, kas izstrādāti prof. R. Baloža zinātniskā vadībā un kas atrodami gandrīz jebkurā Satversmes tiesas nolēmumā. Taču nevis nacionāla mēroga sasniegumi, bet gan sasniegumi starptautiskā līmenī ir izšķiroši zinātnieka zinātniskā darba vērtēšanā. Piemēram, Latvijas Zinātnes padomes eksperta tiesību piešķiršanas kārtība (4.1. punkts) paredz, ka zinātniekam eksperta tiesības piešķir, ja pretendents pēdējo triju gadu laikā ir bijis autors vismaz diviem anonīmi recenzētiem oriģināliem zinātniskiem rakstiem, kas pieejami starptautiskās zinātnisko publikāciju datubāzēs (*Thomson Reuters Web of Science, SCOPUS, ERIH, Engineering Village2* un īpašos gadījumos pēc Zinātniskās ekspertīzes komisijas atzinuma un padomes lēmuma).⁵¹ Arī Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes zinātnisko veikumu 2013. gadā *Technopolis Group* piesaistītie eksperti vērtēja, analizējot rakstu apjomu starptautiski citējamos zinātniskos izdevumos.⁵² Informatīvā ziņoju-

⁴⁶ Satversmes tiesas likums: Latvijas Republikas likums. Latvijas Vēstnesis, 1996. 14. jūnijs, Nr. 103 (588), 22. panta 3. daļa; Pastars E. Citu iesaistīto personu pieaicināšana Satversmes tiesas procesā. Jurista Vārds, 2007. 13. februāris, Nr. 7 (460); Emse-Jambuševa L. *Amicus curiae* institūts Latvijas tiesību sistēmā. Jurista Vārds, 2013. 14. maijs, Nr. 19 (770); Emse-Jambuševa L. Eksperta un institūcijas atzinuma došanai nošķiršana no *amicus curiae*. Jurista Vārds, 2013. 13. augusts, Nr. 33 (784).

⁴⁷ Aplūkojot 2013. gadā spēkā stājušos Satversmes tiesas spriedumus, redzams, ka savu viedokli kā pieaicinātās personas ir snieguši, piemēram, Juridiskās fakultātes lektore A. Kovaļevska, lektors *Dr. iur.* E. Kalniņš, lektors M. Krūmiņš, lektors L. Liepa, asoc. prof. *Dr. iur.* A. Kučs, docents *Dr. iur.* Aivars Lošmanis.

⁴⁸ Par Saeimas Prezidija 2000. gada 28. februāra "Noteikumu par kārtību, kādā no Saeimas budžeta kompensējami izdevumi, kas deputātam radušies, realizējot savas pilnvaras" 4., 5., 6., 7., 8. punkta un 9. punkta pirmā teikuma atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. pantam: Satversmes tiesas 2002. gada 22. februāra spriedums lietā Nr. 2001-06-03. Latvijas Vēstnesis 2002. 26. februāris, Nr. 31 (2606), secinājumu daļas 2.3. punkts.

⁴⁹ Jurisprudence – aizmirsta pabērna lomā. Jurista Vārds, 2013. 2. aprīlis, Nr. 13 (764).

⁵⁰ Bordāns J. Tieslietu ministrijas sapnis par tiesisku valsti. Jurista Vārds, 2013. 12. novembris, Nr. 46 (797).

⁵¹ Latvijas Zinātnes padomes eksperta tiesību piešķiršanas kārtība. Apstiprināta ar LZP 30.03.2010. lēmumu Nr. 3-4-1. Pieejams: http://www.lzp.lv/index.php?option=com_content&task=view&id=235&Itemid=96 [aplūkots 2014. gada 1. jūlijā].

⁵² Latvia: Research Assessment Exercise. Panel Report: Social Sciences. Pieejams: http://izm.izm.gov.lv/upload_file/2014/29012014/1843_Final_Report_Panel_S_140115.2-70.pdf [aplūkots 2014. gada 1. jūlijā].

mā *Par zinātnes starptautisko izvērtējumu* konstatēts, ka Latvijas zinātne pārāk pievēršas nacionāla līmeņa jautājumiem, kas var būt arī nozīmīgi, tomēr starptautiskais un nacionālais redzējums esot jālidzsvaro, orientējoties uz starptautisko pētniecības kopieni, jo īpaši uz publikācijām starptautiskos recenzētos žurnālos angļu valodā.⁵³ Neapšaubot starptautiskā redzējuma nozīmi, tomēr jājautā – kuram gan vēl citam, ja ne Latvijas zinātniekiem, ir interese pētīt tiesību institūtus Latvijā? Kuram no citas valsts varētu būt interese un iespēja pētīt Satversmes tiesas procesu, tā atsevišķus elementus, galarezultātu? Tādēļ, analizējot starptautisko ekspertu secinājumus, prātā būtu paturama Ministru prezidentes L. Straujumas atziņa, ka nekādā ziņā nevar noniecināt tos zinātnes sasniegumus, kas vajadzīgi mums pašiem.⁵⁴ Arī Satversmes tiesas nolēmumu analīze visupirms ir vajadzīga mums pašiem.

Tiesas nolēmums ir “tiesneša balss”, ar kuru tiesnesis realizē savas funkcijas.⁵⁵ Viss, ko tiesnesis vēlas pateikt, ir jāpasaka nolēmumā, kurā iespējams iekļaut arī atbildi uz kritiku. Izskatot lietas un taisot tiesas nolēmumus, Satversmes tiesa jau rēķinās, ka tās nolēmumus vērtēs gan “tagadējie un nākotnes prāvnieki”, gan arī zinātnieki.⁵⁶ Prāvnieki meklēs atziņas, kuras iespējams izmantot citos strīdos. Zinātnieki, kā minimums, vēlas, lai katrs nākamais tiesas nolēmums atbilstu iepriekšējai tiesas praksei un doktrinālām jeb zinātnes atziņām. Zinātnieka uzdevums ir arī izskaidrot Satversmes tiesas nolēmumus: kolēģiju, rīcības sēžu lēmumus un arī Satversmes tiesas spriedumus un lēmumus par tiesvedības izbeigšanu. Proti, analīzei jāaptver kā materiālās, tā arī procesuālās tiesību normas. Var piekrist, ka zinātnieki atturas no pārāk lielas Satversmes tiesas nolēmumu kritikas. Tai pašā laikā jāatzīst, ka nereti zinātnieki ar “aizplīvurotiem vārdiem” mēdz norādīt uz kļūdām, neprecizitātēm, kas pieļautas praksē. Taču kā zinātnieks, tā arī Satversmes tiesa ir viens otram vajadzīgi. Šo saikni ļoti labi ir skaidrojis A. S. Svīts, sakot, ka zinātniekiem ir nepieciešami autoritatīvi tiesību normu skaidrotāji, bet tiesai nepieciešami zinātnieki, kas skaidro tās nolēmumus politiķiem, tiesnešiem, sabiedrībai un bieži vien arī pašiem konstitucionālo tiesu tiesnešiem.⁵⁷

Vislielākais ieguldījums konstitucionālās kontroles institūta attīstībā var būt tad, ja analīze tiek veikta, abstrahējoties no pušu argumentiem, interesēm un ietekmes, ja tā ir sistēmiska. Vai zinātniskās analīzes funkcijas spēs veikt Satversmes tiesā izveidotais Juridiskais departaments? Tas varētu veikt prakses apkopošanu, sistematizēšanu,

⁵³ Informatīvais ziņojums “Par zinātnes starptautisko izvērtējumu”. Pieejams: http://izm.izm.gov.lv/upload_file/2014/IZMzino_160114_Zizvertejums.pdf [aplūkots 2014. gada 1. jūlijā].

⁵⁴ *Es paskatījos zinātnes novērtējuma rezultātus, un man radās jautājums: viena lieta ir vērtējums pēc starptautiskiem kritērijiem, kas salikti dažādās tabulās, tai pašā laikā tas, kas vajadzīgs mūsu ražošanai, ir ne tik augsti novērtēts. Piemēram, Dobeles Augļkopības institūts, kurš devis pamatu mūsu augļkopības biznesa attīstībai, kas izstrādājis jaunu produktu veidus, kas ir vajadzīgi mūsu valstij. Varbūt tie nav pasaules mēroga sasniegumi, bet tie ir zinātnes sasniegumi, kas vajadzīgi mums pašiem. Mums uz vietas ir jāskatās pašiem, kādi ir sasniegtie rezultāti.* Latvijas Republikas Ministru prezidentes Laimdotas Straujumas uzruna. Zinātnes Vēstnesis, 2014. 22. aprīlis, Nr. 8 (466).

⁵⁵ Barak A. *The Judge in a Democracy*. Princeton and Oxford: Princeton University Press, 2006, p. 205.

⁵⁶ Sweet A. S. *Governing with Judges. Constitutional Politics in Europe*. Oxford: Oxford University Press, 2000, p. 141.

⁵⁷ *Ibid.*, p. 148.

un departaments, visticamāk, tiks iesaistīts spriedumu sagatavošanā.⁵⁸ Bet – vai Juridiskais departaments spēs apmierināt plašākas sabiedrības intereses, aplūkojot analizējamās jautājumus, norobežojoties no pušu un pašas tiesas interesēm? Tikai neatkarīgam zinātniekam nevar būt citas intereses, izņemot abstraktas jeb sistēmiskas, zinātniskas intereses. Pat ja tās ir kritiskas. Un kritika, kā zināms, ir viens no attīstības neatņemamiem elementiem visām sabiedrībām. No kritikas nav jābaidās. Kritiķi ir “jāmīl”, jo tie dod iespēju augt. Demokrātijas pamatā ir tolerance, kas nozīmē citu rīcības un uzskatu cienīšanu.⁵⁹ Turklāt gan zinātnieki, gan arī tiesneši kļūdās. Nevienam nav jāiebarikādējas savos iepriekšējos secinājumos.⁶⁰ Ir jābūt sagatavotam atzīt savas kļūdas, tai skaitā arī zinātniekiem.

Kur rast šādus neatkarīgus pētniekus? Atbilde šķiet pavisam vienkārša – zinātniskās institūcijās. Taču zinātniskā neatkarība ir iespējama tikai tad, ja zinātniskā darbība tiek arī atbilstoši finansēta. Jau pieminētie eksperti, kas 2013. gadā veica starptautisko Latvijas zinātnisko institūciju vērtēšanu, ir norādījuši, ka zinātnes finansējums ir minimāls un problemātisks, un tas finansējums, kas pēdējos gados saņemts no ES struktūrfondiem, ir jāuzlūko kā atbalsts zinātnes attīstībai pārejas posmā, un to nevar uzskatīt par ilgtspējīgu risinājumu.⁶¹ Secinājums, kuram var tikai piekrist: katrai attīstītai valstij ir pastāvīgi jāfinansē sava zinātne!⁶² Nacionālajā attīstības plānā kā mērķis izvirzīts ieguldījumi pētniecībā un attīstībā 1,5% apmērā no iekšzemes kopprodukta 2020. gadā.⁶³ Tai pašā laikā jānorāda, ka 2012.–2013. gadā paredzētais finansējums bija tikai 0,6%.⁶⁴ Ar dažiem izņēmumiem pamatā Juridiskās fakultātes mācībspēku zinātniskais darbs tiek veikts ar minimālu valsts finansiālu atbalstu. Tādēļ pārāk optimistisks šķiet Nacionālajā attīstības plānā teiktais, ka *augstskolās būtiski pieaudzis to absolventu skaits, kas savu karjeru turpina zinātnē Latvijā*.⁶⁵ Un tādēļ arī Satversmes tiesas procesā var izveidoties visai interesanta situācija, kad atbildes raksta (Saeimas) gatavotājs vienlaikus tiek pieaicināts kā pieaicinātā persona, jo tiesas priekšsēdētājs nedomā, ka *mēs Latvijā varam būt pārāk bagāti ar zinātniekiem, kas konkrētajos jautājumos var paust savu viedokli*.⁶⁶

⁵⁸ Šāds secinājums izriet no intervijas ar Satversmes tiesas priekšsēdētāju A. Laviņu. Satversmes tiesu turpmāk vadīs Aldis Laviņš. Jurista Vārds, 2014. 13. maijs, Nr. 19 (821).

⁵⁹ Barak A. The Judge in a Democracy. Princeton and Oxford: Princeton University Press, 2006, p. 63.

⁶⁰ *Ibid.*, p. 112.

⁶¹ Informatīvais ziņojums “Par zinātnes starptautisko izvērtējumu”. Pieejams: http://izm.izm.gov.lv/upload_file/2014/IZMzino_160114_Zizvertejums.pdf [aplūkots 2014. gada 26. jūnijā].

⁶² Informatīvais ziņojums “Par zinātnes starptautisko izvērtējumu”. Pieejams: http://izm.izm.gov.lv/upload_file/2014/IZMzino_160114_Zizvertejums.pdf [aplūkots 2014. gada 26. jūlijā]; LZA prezidenta Ojāra Spāriša ievadvārds LZA pavasara pilnsapulcē. Zinātnes Vēstnesis, 2014. 22. aprīlis, Nr. 8 (466).

⁶³ Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.–2020. gadam: Latvijas Republikas Saeimas 2012. gada 20. decembra lēmums. Latvijas Vēstnesis, 2013. 9. janvāris, Nr. 6 (4812), 170. punkts.

⁶⁴ Latvijas Republikas Ministru prezidentes Laimdotas Straujumas uzruna. Zinātnes Vēstnesis, 2014. 22. aprīlis, Nr. 8 (466).

⁶⁵ Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.–2020. gadam: Latvijas Republikas Saeimas 2012. gada 20. decembra lēmums. Latvijas Vēstnesis, 2013. 9. janvāris, Nr. 6 (4812), 22. punkts.

⁶⁶ 2012. gada 13. novembra tiesas sēdes stenogramma lietā Nr. 2012-03-01 “Par likuma “Par tautas nobalsošanu un likumu ierosināšanu” 11. panta pirmās daļas un 25. panta pirmās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1., 77. un 78. pantam”, 3. lpp. Pieejams: http://www.satv.tiesa.gov.lv/upload/Stenogramma_2012-03-01_13_novembris.pdf [aplūkots 2014. gada 26. jūnijā].

Jebkurš zinātnieks ir ideālists ar “degošām acīm”. Taču ideālisms ir arī gaistoša parādība, kad notiek saskare ar realitāti. Attīstība un kvalitatīvs galarezultāts ir iespējams tikai tad, ja to vēlas abas puses (lasīt – valsts un zinātnieks). Un ir jāsaprot, ka konstitucionālo tiesību veidošana Satversmes tiesā ir un būs nebeidzams process, kurā nebūs iespējams iztikt gan bez prāvniekiem, kas “atver likumu”, gan bez tiesas, kas izšķir strīdu, atdalot graudus no pelavām, un galu galā arī bez zinātniekiem, kas “aizslēdz likumu”.⁶⁷

Secinājumi

1. Realizējot konstitucionālā likumdevēja uzticēto pienākumu noteikt Satversmes tiesas kompetenci, likumdevēja pienākums ir ievērot principus, kas izriet no Satversmes un noteic Satversmes tiesas būtību, respektējot konstitucionālās kontroles teoriju, procesuālo regulējumu, īpaši rūpīgi izvērtējot lietderību. Politiski neieinteresēta zinātnieka uzdevums ir palīdzēt likumdevējam izšķirt visus par un pret, pieņemot izšķirīgu lēmumu Satversmes tiesas kompetences jautājuma risināšanā.
2. Lai sagatavotu Satversmes tiesas likumam atbilstošu konstitucionālo sūdzību, pieteicējam ir jāpārzina katra pieteikuma elementa saturs, kas atklāts Satversmes tiesas spriedumos un kolēģiju (rīcības sēdes) lēmumos. Jaunākās Satversmes tiesas kolēģijas (rīcības sēdes) atziņas, kas ir izšķirošas pieteikuma iesniedzējam, netiek novadītas līdz potenciāliem pieteicējiem, jo negatīvie lēmumi netiek publiskoti. Satversmes tiesas sadarbība ar zinātniekiem lietas ierosināšanas stadijā ir nepieciešama, lai pildītu ne tikai izglītojošo un informācijas funkciju, skaidrojot pieņemtos nolēmumus. Sadarbība ir nepieciešama, lai turpinātu diskutablas prakses analīzi un palīdzētu noturēt augsto sabiedrības uzticību Satversmes tiesai.
3. Ņemot vērā Satversmes tiesas procesā piemēroto objektīvās izmeklēšanas principu, personu aicināšana izteikt viedokli nozīmē, ka šīs personas bauda autoritāti Satversmes tiesas acīs. Strīdi, kas nonāk Satversmes tiesā, var skart pilnīgi visas juridiskās zinātnes apakšnozares, un tas nozīmē, ka ikviens zinātnieks var tikt iesaistīts Satversmes tiesas procesā.
4. Juridiskās fakultātes mācībspēku zinātniskā darba veikums ir arī Satversmes tiesas secinājumu pamatā. Kaut arī sasniegumi starptautiskā līmenī ir izšķiroši zinātnieka darba vērtēšanā, tomēr tieši nacionālā līmeņa pētījumi ir nepieciešami tiesību institūtu izpratnes veicināšanā Latvijā.
5. Satversmes tiesas nolēmumus vērtē gan tagadējie un nākotnes prāvnieki, meklējot atziņas, ko varētu izmantot strīdos, gan arī zinātnieki, kuri, kā minimums, vēlas, lai katrs nākamais tiesas nolēmums atbilstu iepriekšējai tiesas praksei un doktrinālām atziņām.

⁶⁷ Sweet A. S. *Governing with Judges. Constitutional Politics in Europe*. Oxford: Oxford University Press, 2000, p. 150.

6. Vislielākais ieguldījums konstitucionālās kontroles institūta attīstībā var būt tad, ja Satversmes tiesas nolēmumu analīze tiek veikta, abstrahējoties no pušu argumentiem, interesēm un ietekmes, ja tā ir sistēmiska. Tikai neatkarīgam zinātniekam nav citu interešu, izņemot abstraktas, sistēmiskas jeb zinātniskas intereses. Neatkarīga zinātniska analīze ir akūta valsts nepieciešamība.
7. Konstitucionālo tiesību veidošana Satversmes tiesā ir un būs nebeidzams process, kurā iesaistītas gan puses, gan Satversmes tiesa, gan arī zinātnieki.

Pētījumu atbalsta Valsts pētījumu programma 2014.–2017. gadam “Tautsaimniecības transformācija, godra izaugsme, pārvaldība un tiesiskais ietvars valsts un sabiedrības ilgtspējīgai attīstībai – jaunas pieejas ilgtspējīgas zināšanu sabiedrības veidošanai”.

BIBLIOGRĀFIJA

- Āboltiņa: Satversmes tiesa uzstādījusi augstu taisnīguma un tiesu varas efektivitātes standartu. Pieejams: <http://www.diena.lv/latvija/viedokli/aboltina-satversmes-tiesa-uzstadijusi-augstu-taisniguma-un-tiesu-varas-efektivitates-standartu-13982346> [aplūkots 2014. gada 30. jūnijā].
- Barak A. *The Judge in a Democracy*. Princeton and Oxford: Princeton University Press, 2006.
- Bordāns J. Tieslietu ministrijas sapnis par tiesisku valsti. *Jurista Vārds*, 2013. 12. novembris, Nr. 46 (797).
- Dubava I. Vai ir Jāpaplašina Satversmes tiesas kompetence. *Jurista Vārds*, 2013. 15. oktobris, Nr. 42 (793).
- Emse-Jambuševa L. *Amicus curiae* institūts Latvijas tiesību sistēmā. *Jurista Vārds*, 2013. 14. maijs, Nr. 19 (770).
- Emse-Jambuševa L. Eksperta un institūcijas atzinuma došanai nošķiršana no *amicus curiae*. *Jurista Vārds*, 2013. 13. augusts, Nr. 33 (784).
- For democracy through law – The Venice Commission of the Council of Europe. Pieejams: http://www.venice.coe.int/WebForms/pages/?p=01_Presentation [aplūkots 2014. gada 27. jūnijā].
- Juridiskā komisija vērtēs Tieslietu ministrijas priekšlikumus regulējumam par Saeimas deputāta zvēresta laušanu. Pieejams: <http://saeima.lv/lv/aktualitates/saeimas-zinas/21808-juridiska-komisija-vertes-tieslietu-ministrijas-priekslikumus-regulejumam-par-saeimas-deputata-zvere> [aplūkots 2014. gada 26. jūnijā].
- Jurisprudence – aizmirsta pabērna lomā. *Jurista Vārds*, 2013. 2. aprīlis, Nr. 13 (764).
- Kelsen H. *General Theory of Law and State*. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press, 1945.
- Kelsen H. *Introduction to the Problems of Legal Theory*. Oxford: Clarendon Press, 2002.
- Konstitucionālās tiesas loma konstitucionālo vērtību aizsardzībā. Tiesas pieteikums Satversmes tiesai. Satversmes tiesas 2010. un 2011. gada konferenču materiālu krājums. Rīga: Latvijas Republikas Satversmes tiesa, 2013.
- Konstitucionālo tiesību komisija. Viedoklis. Par Latvijas valsts konstitucionālajiem pamatiem un neaizskaramo Satversmes kodolu. Pieejams: http://www.president.lv/images/modules/items/PDF/17092012_Viedoklis_2.pdf

- Latvijas Republikas Ministru prezidentes Laimdotas Straujumas uzruna. *Zinātnes Vēstnesis*, 2014. 22. aprīlis, Nr. 8 (466).
- Laviņš: No šīs dienas Muižniece zaudējusi Satversmes tiesas tiesneša amatu. Pieejams: <http://nra.lv/latvija/119724-lavins-no-sis-dienas-muizniece-zaudejusi-st-tiesas-tiesnesa-amatu.htm> [aplūkots 2014. gada 26. jūnijā].
- LZA prezidenta Ojāra Spāriša ievadvārds LZA pavasara pilnsapulcē. *Zinātnes Vēstnesis*, 2014. 22. aprīlis, Nr. 8 (466).
- Par Valsts prezidenta funkcijām Latvijas parlamentārās demokrātijas sistēmas ietvaros. No: Valsts prezidenta Konstitucionālo tiesību komisija. *Viedokļi. 2008–2011*. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011.
- Pastars E. Citu iesaistīto personu pieaicināšana Satversmes tiesas procesā. *Jurista Vārds*, 2007. 13. februāris, Nr. 7 (460).
- Rodiņa A. Konstitucionālās sūdzības teorija un prakse Latvijā. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2009.
- Rodiņa A. Latvijas-Krievijas robežlīgums: vai to var vērtēt Satversmes tiesa. *Jurista Vārds*, 2005. 14. jūnijs, Nr. 22 (377).
- Rodiņa A. Termiņš pieteikuma iesniegšanai Satversmes tiesā: aktuālākie jautājumi. Tiesību efektīvas piemērošanas problemātika. LU 72. zinātniskās konferences rakstu krājums. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2014.
- Rodiņa A., Amoliņa D. Lēmums par atteikšanos ierosināt lietu Satversmes tiesā: teorētiskie un praktiskie aspekti. *Jurista Vārds*, 2013. 2. jūlijs, Nr. 26 (777).
- Rodiņa A., Spale A. Satversmes 85. panta komentārs. No: Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VI. Tiesa. VII nodaļa. Valsts kontrole. Autoru kolektīvs prof. R. Baloža zinātniskā vadībā. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2013.
- Satversmes tiesu turpmāk vadīs Aldis Laviņš. *Jurista Vārds*, 2014. 13. maijs, Nr. 19 (821).
- Schwartz H. *The Struggle for Constitutional Justice in Post-Communist Europe*. Chicago and London: The University of Chicago Press, 2000.
- Senāts aptur tiesvedību nepilsoņu referendumā lietā un vērsas Satversmes tiesā. *Jurista Vārds*, 2013. 19. februāris, Nr. 7 (758).
- Sloga G. Juristi neatbalsta ST funkciju maiņu. *Diena*, 2006. 18. oktobris, Nr. 243 (4683).
- Sweet A. S. *Governing with Judges. Constitutional Politics in Europe*. Oxford: Oxford University Press, 2000.
- Tanchev E. Theoretical and Practical Issues of Direct and Indirect Citizens Access to the Constitutional Court in Bulgarian and Comparative Prospective. In: Теоретические и практические аспекты, связанные с индивидуальной конституционной жалобой в европейской модели конституционного правосудия. Минск: Конституционный Суд Республики Беларусь, 2010.

Normatīvie akti

- Satversmes tiesas likums: Latvijas Republikas likums. *Latvijas Vēstnesis*, 1996. 14. jūnijs, Nr. 103 (588).
- Zinātniskās darbības likums: Latvijas Republikas likums. *Latvijas Vēstnesis*, 2005. 5. maijs, Nr. 70 (3228).
- Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.–2020. gadam: Latvijas Republikas Saeimas 2012. gada 20. decembra lēmums. *Latvijas Vēstnesis*, 2013. 9. janvāris, Nr. 6 (4812).

Juridiskās prakses materiāli

- Par Civilprocesa likuma 567. panta trešās daļas, ciktāl tā neparedz zvērināta tiesu izpildītāja amata atbildības segšanu no valsts budžeta gadījumos, kad piedzinējs ir atbrīvots no sprieduma izpildes izdevumu samaksas, atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 107. pantam un Ministru kabineta 2011. gada 30. augusta noteikumu Nr. 670 "Noteikumi par izpildu darbību veikšanai nepieciešamo izdevumu apmēru un to maksāšanas kārtību" 8., 9., 10., 11. un 12. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 64. un 105. pantam: Satversmes tiesas 2013. gada 27. jūnija spriedums lietā Nr. 2012-22-0103. Latvijas Vēstnesis, 2013. 28. jūnijs, Nr. 123 (4929).
- Par Civilprocesa likuma 82. panta piektās daļas un 453. panta otrās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. un 92. pantam: Satversmes tiesas 2003. gada 27. jūnija spriedums lietā Nr. 2003-04-01. Latvijas Vēstnesis, 2003. 1. jūlijs, Nr. 97 (2862).
- Par Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 257. panta pirmās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 105. pantam: Satversmes tiesas 2013. gada 24. oktobra spriedums lietā Nr. 2012-23-01. Latvijas Vēstnesis, 2013. 25. oktobris, Nr. 209 (5015).
- Par likuma "Par tiesu varu" 86. panta trešās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 102. pantam: Satversmes tiesas 2013. gada 10. maija spriedums lietā Nr. 2012-16-01. Latvijas Vēstnesis 2013. 13. maijs, Nr. 90 (4896).
- Par likuma "Par valsts budžetu 2011. gadam" apakšprogrammas 23.00.00 atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. pantam: Satversmes tiesas 2012. gada 3. februāra spriedums lietā Nr. 2011-11-01. Latvijas Vēstnesis, 2012. 7. februāris, Nr. 21 (4624).
- Par Ministru kabineta 2007. gada 6. marta noteikumu Nr. 173 "Transportlīdzekļu vadītāja kvalifikācijas iegūšanas, transportlīdzekļu vadīšanas tiesību iegūšanas un atjaunošanas kārtība un vadītāja apliecības izsniegšanas, apmaiņas un atjaunošanas kārtība" 40. punkta pirmā teikuma atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 64. pantam: Satversmes tiesas 2011. gada 11. janvāra spriedums lietā Nr. 2010-40-03. Latvijas Vēstnesis, 2011. 13. janvāris, Nr. 17 (4405).
- Par Saeimas Prezidija 2000. gada 28. februāra "Noteikumu par kārtību, kādā no Saeimas budžeta kompensējami izdevumi, kas deputātam radušies, realizējot savas pilnvaras" 4., 5., 6., 7., 8. punkta un 9. punkta pirmā teikuma atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. pantam: Satversmes tiesas 2002. gada 22. februāra spriedums lietā Nr. 2001-06-03. Latvijas Vēstnesis 2002. 26. februāris, Nr. 31 (2606).
- Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2013. gada 11. februāra lēmums lietā Nr. A420577912, SA-1/2013. Jurista Vārds, 2013. 19. februāris, Nr. 7 (758).
- Par atteikšanos ierosināt lietu: Satversmes tiesas 2013. gada 28. maija 1. kolēģijas lēmums (nav publicēts, pieejams Satversmes tiesā).
- Par atteikšanos ierosināt lietu: Satversmes tiesas 2014. gada 7. aprīļa 1. kolēģijas lēmums (nav publicēts, pieejams Satversmes tiesā).
- Informatīvais ziņojums "Par zinātnes starptautisko izvērtējumu". Pieejams: http://izm.izm.gov.lv/upload_file/2014/IZMzino_160114_Zizvertejums.pdf [aplūkots 2014. gada 1. jūlijā].
- Latvijas Zinātnes padomes eksperta tiesību piešķiršanas kārtība. Apstiprināta ar LZP 30.03.2010. lēmumu Nr. 3-4-1. Pieejams: http://www.lzp.lv/index.php?option=com_content&task=view&id=235&Itemid=96 [aplūkots 2014. gada 1. jūlijā].
- Latvia: Research Assessment Exercise. Panel Report: Social Sciences. Pieejams: http://izm.izm.gov.lv/upload_file/2014/29012014/1843_Final_Report_Panel_S_140115.2-70.pdf [aplūkots 2014. gada 1. jūlijā].

- Latvijas Republikas 11. Saeimas Juridiskās komisijas 2014. gada 4. februāra sēdes protokols Nr. 238. Pieejams: <http://titania.saeima.lv/livs/saeimasnotikumi.nsf/0/9791B9B198B7C46AC2257C7000343B5A?OpenDocument&prevCat=11> [Juridisk%C4%81%20komisija [aplūkots 2014. gada 26. jūnijā].
- Latvijas Republikas 11. Saeimas pavasara sesijas desmitā sēde 2013. gada 30. maijā. Pieejams: <http://titania.saeima.lv/LIVS11/saeimalivs11.nsf/0/9235B41F4295DDBDC2257B80003C9FEA?OpenDocument> [aplūkots 2014. gada 26. jūnijā].
- Latvijas Republikas 11. Saeimas rudens sesijas sestā sēde 2011. gada 3. novembrī. Pieejams: http://www.saeima.lv/lv/transcripts/view/88#LM0036_0101 [aplūkots 2014. gada 26. jūnijā].
- Likumprojekta grozījumi Latvijas Republikas Satversmē. Anotācija. Pieejams: <http://titania.saeima.lv/LIVS11/SaeimaLIVS11.nsf/0/4AFE69771846E1CEC2257B6D00223F6B?OpenDocument> [aplūkots 2014. gada 26. jūnijā].
- Pārskaņi par Satversmes tiesas darbu. Pieejams: <http://www.satv.tiesa.gov.lv/?lang=1&mid=58> [aplūkots 2014. gada 1. jūlijā].
- Pārskats par Satversmes tiesas darbu 2011. gadā. Pieejams: http://www.satv.tiesa.gov.lv/user/uploads/ST_gada_parskats_2011_.pdf [aplūkots 2014. gada 1. jūlijā].
- Pārskats par Satversmes tiesas darbu 2012. gadā. Pieejams: http://www.satv.tiesa.gov.lv/upload/Parskats%20ST_2012.pdf [aplūkots 2014. gada 1. jūlijā].
- Pārskats par Satversmes tiesas darbu 2013. gadā. Pieejams: http://www.satv.tiesa.gov.lv/upload/Parskats_2013.pdf [aplūkots 2014. gada 1. jūlijā].
- Personas tiesības vērsties Satversmes tiesā. Pieejams: <http://www.satv.tiesa.gov.lv/?lang=1&mid=17> [aplūkots 2014. gada 1. jūlijā].
- Raksti un runas. Pieejams: <http://www.satv.tiesa.gov.lv/?lang=1&mid=24> [aplūkots 2014. gada 1. jūlijā].
2012. gada 13. novembra tiesas sēdes stenogramma lietā Nr. 2012-03-01 "Par likuma "Par tautas nobalsošanu un likumu ierosināšanu" 11. panta pirmās daļas un 25. panta pirmās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1., 77. un 78. pantam". Pieejams: http://www.satv.tiesa.gov.lv/upload/Stenogramma_2012-03-01_13_novembris.pdf [aplūkots 2014. gada 26. jūnijā].
- Pieteikums Nr. 31/2014 (nav publicēts, pieejams Satversmes tiesā).
- Pieteikums Nr. 94/2013 (nav publicēts, pieejams Satversmes tiesā).
- Statistika (nav publicēts, pieejams Satversmes tiesā).